

# Валізка з книжками



ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ЗА  
ХУДОЖНЬО-ПІЗНАВАЛЬНИМ ОПОВІДАННЯМ  
«**ГОВЕРЛА**» **КАТЕРИНИ МІХАЛІЦИНОЇ**



ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДУ

**ВІК УЧАСНИКІВ:** 6–9 РОКІВ

**КІЛЬКІСТЬ УЧАСНИКІВ ЗАХОДУ:** ОПТИМАЛЬНО – ДО 12

**ТРИВАЛІСТЬ:** 45 ХВ

**Опис:** «Говерла» – це коротка історія-екскурсія, частково написана від імені найвищої в Україні гори Говерли та доповнена цікавими фактами й дивовижними ілюстраціями з життя Карпатських гір.

**Ключові слова:** Природа рідного краю, гори, туризм, екологія.

**Формат заходу:** 1) Дорослий читає учасникам заходу твір, а потім вони разом розглядають та обговорюють ілюстрації й зміст прочитаного, 2) Учасники діляться на дві команди й виконують творче завдання – проходять ігровий квест, кожне запитання якого умовно наближає їх до вершини Говерли.

**Коментар про формат:**

- Дорослий читає історію від початку до кінця: спершу художні репліки, а потім – факти, розміщені поряд, на тих самих сторінках;
- Дорослий наперед готує простір для квесту – мають бути дві дошки або дві стіни, до яких кріпляться ватмани із \*трикутниками-горами; має бути місце, де учасники радитимуться та записуватимуть відповіді; у квесті (як і в будь-якій грі) важливий змагальний елемент на умовах справедливості, тому учасники в обох групах відповідають на одне й те саме запитання таким чином: спочатку обговорюється відповідь у команді, потім один учасник від команди записує відповідь зі свого боку умовної «гори» – кріпить стікер з відповіддю; дорослий читає факт із відповідного розгортку книжки, а потім називає правильну відповідь;
- Команди рухаються від основи гори (з одного боку й з іншого) до вершини, кожна правильна відповідь підіймає команду вгору, а кожна хибна – залишає на місці (якщо команда дає хибну відповідь, то наступний аркуш клеїть на попередній, тобто не просувається сходишками вгору); перемагає та команда, що першою піднялася на вершину Говерли;
- Якщо кількість учасників – більш як 12, то можна розбити усіх присутніх на команди за кількістю учасників.

**Мета заходу:** В ігровій формі засвоїти цікаві факти про вершину України, зокрема її масштаби, флору і фауну.

### Додаткове устаткування:

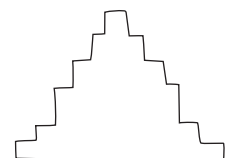
- 1) (Якщо є можливість) фізична карта України, на якій зручно показувати відмінності рельєфу, в цьому випадку – гори Карпати;
- 2) Схематичне (пірамідальне) зображення гори на ватмані чи на дошці;
- 3) Стікери або папірці з клейкою основою, на яких команди писатимуть відповіді й прикріплюватимуть їх зі свого боку гори;
- 4) Ручки/фломастери для писання;
- 5) Енциклопедії про флору та фауну гір: показати беркута (або яструба);
- 6) Підготувати аркуші для жеребкування.

### Підготуйтеся до заходу:

1. Прочитайте художньо-пізнавальне оповідання та дидактичні матеріали для проведення заходу.
2. Знайдіть та підготуйте додаткове устаткування, зверніться по допомогу до бібліотекарів, разом із якими проводите захід, підготуйте простір для квесту; знайдіть необхідні ілюстрації в енциклопедіях; прочитайте легенду про Говерлу за посиланням наприкінці книжки – <https://karpaty.love/places-objects/vershyny-karpat/127-goverla.html>
3. Ознайомтеся з загальними рекомендаціями для проведення заходу.

**Запрошення до читання:** Чи любите ви гори? Чому вони вам подобаються? А може, хтось бував з дорослими у справжньому поході? Що потрібно мати для гірського походу? (*Учасники називають: спеціальне взуття, каремат і спальник, намет, достатньо води, їжу, капелюх від сонця, крем від укусів комах...*) Сьогодні у нас немає спеціального устаткування, одягу і взуття, тому ми не підемо у похід, але натомість поринемо у цікаву пригоду та піднімемося на найбільшу і найвеличнішу гору України – Говерлу. А допоможе нам із цим художньо-пізнавальне оповідання Катерини Міхаліциної «Говерла».

\*візуалізація трикутника-гори (по 6 сходинок з кожного боку)



Розгорт	Запитання від дорослого	Орієнтовні відповіді та запрошення до діалогу
обкладинка	<p>Ми дізналися, що Говерла – найвища гора в Українських Карпатах. А чи знаєте ви, де саме розташовані ці гори? Погляньмо на цю карту України: різними кольорами тут позначені різні форми рельєфу – зокрема і гори. Така карта називається фізичною. Розгляньте її уважно і спробуйте знайти гірський масив Карпат.</p>	<p><i>Допоможіть учасникам: скеруйте їхній погляд на відповідну частину карти.</i></p>
4	<p>Знайдімо на ілюстрації тінь беркута на траві. А що таке беркут?</p>	<p>Беркут – хижий птах із родини яструбових. (Знайдіть та покажіть учасникам яструбів та беркутів з енциклопедії про птахів.)</p>
5	<p>Чи відоме вам поняття «біосферний заповідник»? А «Червона книга»?</p>	<p>Біосферний заповідник – це природоохоронна, науково-дослідна установа міжнародного значення, створена для збереження біосфери, тобто всіх живих організмів та елементів неживої природи, які формують середовище для існування живих організмів.</p> <p>Червона книга – це документ, де зібрана інформація про рідкісні або загрожені (ті, що перебувають під загрозою</p>

		зникнення) види рослин і тварин. У Червоній книзі України зібрано назви тих рослин і тварин, які мешкають і перебувають під загрозою зникнення саме на території України.
6	Чи зрозуміле вам слово «полонина»?	Полонина – безліса ділянка Українських Карпат, що використовується як пасовисько для тварин або ж для сінокоосу.
8	Чи знаєте ви легенду про те, звідки походить назва гори – Говерла?	Розкажіть учасникам легенду про Говерлу ( <i>підготуйтеся і прочитайте легенду про кохання Говерли та Прута на ресурсі за <a href="#">посиланням</a></i> ).
9	Можливо, хтось із вас уже підкорював Говерлу? Якщо так, то чи важким був для вас маршрут?	<i>З часу першого походу на Говерлу туристичні походи стали значно різноманітнішими. Так, існує кілька маршрутів на гору – вони різняться за рівнем складності: маршрути як для новачків, так і для досвідчених альпіністів. Альпіністами називають спортсменів, які займаються сходженнями на важкі гірські вершини.</i>

10	На Говерлу регулярно піднімається велика кількість туристів. Чи завжди туризм – це добре?	Ні, адже туристи можуть шкодити – викидати сміття й втоптувати рідкісні рослини.
----	--	--

### **Квест. Запрошення «піднятися на Говерлу»:**

Тепер, коли ми дізналися стільки цікавого про життя гір, запрошую вас піднятися на Говерлу! Звісно, не по-справжньому, а уявно: замість туристичних рюкзаків ми понесемо купу цікавих фактів про Говерлу. А щоби всім нам було цікавіше, зробимо це у формі квесту. Ви ж любите змагання?

Спочатку поділімося на дві команди (*дорослий навмання створює дві команди, бажано з однаковою кількістю гравців; можна запропонувати витягнути жереб із червоним чи зеленим кружечком*). Також ви можете вигадати назву для свого мандрівного загону. У кожній команді на столі є кольорові стікери – це ваші «фішки» у цій грі. Тепер зверніть увагу на дошку/плакат – на ньому зображена наша гора, на яку ви підійматиметеся з різних боків.

А відбуватиметься це так: ви уважно слухаєте – я двічі читаю запитання та варіанти відповіді на нього; далі команда має 30 секунд на тихеньке спільне обговорення; відтак правильну, на вашу думку, відповідь потрібно записати на стікері. Хтось із команди підносить руку вгору – я бачу, що відповідь готова, і прошу представників команди підійти і приклеїти стікер зі свого боку гори. Якщо відповідь правильна – команда рухається далі, якщо ні – залишається на тій самій сходинці. Далі зачитую друге запитання – і так до останнього. За кожну правильну відповідь команда отримує один бал. А яка команда перемогла, ми дізнаємося вже на вершині! Чи всі зрозуміли правила? До гри!

Розгорт	Запитання до факту – для квесту	Факт із тексту
1	<p><b>Яка висота Говерли?</b>  а) 2 кілометри 61 метр  б) 1000 кілометрів  в) 26 кілометрів</p>	<p><i>Висота Говерли – 2061 метр над рівнем моря. Це найвища гора України. Коментар: в 1 км – 1000 м, у книжці вказано висоту 2061 м, тобто 2 км 61 м, тому правильна відповідь а).</i></p>
1	<p><b>Наскільки давніми є Карпати?</b>  а) їм понад 25 мільйонів років, їх вважають старими  б) їм понад 25 мільйонів років, їх вважають молодими  в) їм понад 100 мільйонів років, їх вважають дуже старими</p>	<p>Карпатським горам понад 25 мільйонів років, їх вважають молодими.  <i>Коментар: правильна відповідь б), тому що старими вважають гори, яким понад 60 млн років, а то і понад кілька сотень мільйонів – наприклад, такими є Скандинавські чи Уральські гори.</i></p>
1	<p><b>Карпати розкинулися на території кількох країн. Увага: в якій з цих країн немає Карпатських гір?</b>  а) у Чехії  б) в Естонії  г) у Словаччині</p>	<p>Карпати розташовані не лише в Україні, а й у Румунії, Словаччині, Угорщині, Чехії та Польщі.  <i>Коментар: Естонія розташована у північній відносно України частині. Тоді як Карпати розкинулися у межах західних областей нашої країни.</i></p>

2	<p><b>Як перекладається назва Говерли з угорської мови?</b></p> <p>а) снігова баба б) сувора гора в) <i>снігова гора</i></p>	<p>Назву ж її [Говерли] можна тлумачити по-різному: з румунської це «важкопрохідне узвишшя», з угорської – «снігова гора». <i>Коментар: з угорської hó перекладається як «сніг».</i></p>
3	<p><b>Які рослини ростуть на самісінській вершині Говерли?</b></p> <p>а) <i>трави, ягоди, мохи</i> б) сосни, смереки в) ружі, мальви, соняхи</p>	<p>Говерла має форму піраміди. Від підніжжя до пласкої вершини рослини на ній змінюються: унизу – буки, ялиці, смереки; посередині – гірська сосна, зелена вільха, ялівець; нагорі – мохи, лишайники, чорниця, брусниця, різні трави.</p>
4	<p><b>Яку наукову назву має чарівна гірська квітка червона рута?</b></p> <p>а) <i>рододендрон</i> б) зантедескія в) матрикарія</p>	<p>Червону руту (рододендрон миртолистий) вважали магичною рослиною. Про неї навіть склав пісню знаний український композитор і виконавець Володимир Івасюк.</p>
5	<p><b>Яких живих істот можна зустріти на Говерлі?</b></p> <p>а) анаконду, скорпіона, черепаху б) носорога, слона, пантеру в) <i>оленя, ведмедя, сарну</i></p>	<p>Говерла розташована в межах Карпатського біосферного заповідника і Карпатського національного природного парку. Тут понад 70 видів тварин і 64 види рослин, занесених до Червоної книги України. <i>Коментар: тварини з варіанта в) згадані безпосередньо в тексті.</i></p>



6	<p><b>Які з цих ремесел є традиційними для українських горян?</b></p> <p>а) гутництво й бортництво б) вівчарство й сироваріння в) хліборобство й гончарство</p>	<p>Вівчарство й сироваріння – традиційні ремесла горян, але зараз вони не такі популярні, як раніше.</p>
7	<p><b>Яку з цих водних красот можна побачити на Говерлі?</b></p> <p>а) водоспад б) гейзер в) фонтан</p>	<p>Прутський, або Говерлянський, водоспад має шість каскадів і розташований на схід від вершини Говерли.</p> <p><i>Коментар-примітка: гейзер – це теж диво природи, гарячий вулканічний фонтан у вигляді стовпа води, проте в Україні такий лише один, і то не на Говерлі. А найбільше гейзерів у світі є в Ісландії.</i></p>
8	<p><b>Яка річка починається з Говерли?</b></p> <p>а) Дністер б) Черемош в) Прут</p>	<p>Із джерела на схилі гори бере початок річка Прут, відома ще стародавнім римлянам. Її довжина – понад 900 кілометрів. На Пруті є сплави різної складності.</p> <p><i>Коментар: принагідно можна розповісти згадувану вже тут легенду про кохання Говерли й Прута.</i></p>
9	<p><b>Який скарб заховано на Говерлі під мармуровою плитою?</b></p> <p>а) капсули із землею з усіх регіонів України б) капсули з насінням квітів, які ростуть в Україні в) флешку з найкращими українськими піснями</p>	<p>На Говерлі є мармурова плита, в яку вмуровано 25 капсул із землею з усіх регіонів України. Перший туристичний маршрут на Говерлу відкрили 1880 року.</p>

10	<p><b>Як люди шкодять Говерлі?</b></p> <p>а) будують на горі фабрики і заводи</p> <p>б) затоптують ґрунт, знищують рослини, сміять</p> <p>в) ставлять вітряки та шкідливі антени</p>	<p>Основні небезпеки для Говерли:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• затоптування ґрунту</li> <li>• знищення рослин</li> <li>• сміття</li> </ul> <p>Коментар: не можна відкидати й інші, цілком імовірні, екологічні загрози для Говерли, та саме про ці згадано безпосередньо в тексті.</p>
----	--	--

### Визначення переможців

*Підсумки підбиваються після останнього запитання квесту – «на вершині» ігрової Говерли. Дорослий ще раз зачитує запитання, потім – відповіді кожної з команд, а відтак – факт із тексту і коментар до нього. Після цього команда, яка відповіла правильно, отримує один бал. У такий спосіб дорослий рахує кількість правильних відповідей кожної з команд, після чого підсумовуються бали обох сторін. Команда, яка набрала більше балів, першою потрапляє на вершину гори, тобто перемагає!*

**Підсумок:** Усі ми сьогодні – справжні підкорювачі вершин! Адже, незалежно від того, хто прийшов першим, на величну Говерлу піднявся кожен із вас. Тепер ви знаєте купу цікавих фактів про найбільшу гору України і зможете вразити ними навіть дорослих, з якими ще неодмінно вирушите у справжній гірський похід!